

KANSANVAALI ON KANSANPERINNETTÄ

Pohjoisen Suomen maakuntalehdet, Pohjolan Sanomat ja Lapin Kansa asettuivat pääkirjoituksissaan 16.2. tukemaan kirkkoherran valintaa suoralla kansanvaalilla. Olen ollut ehdokkaana välittömässä kirkkoherranvaalissa kolme kertaa. Näiden kokemusten perusteella kannatan siirtymistä välilliseen, eli kirkkovaltuuston suorittamaan kirkkoherranvaaliin.

Valittaessa johtajaa mihin tahansa yhteisöön on aluksi hahmotettava, millainen on yhteisön tulevaisuus ja millaisia taitoja ja kykyjä näissä haasteissa johtajalta vaaditaan. Toiseksi hakijoiksi on löydettävä henkilöitä, jotka omaavat juuri tällaisia taitoja ja kykyjä. Kolmannessa vaiheessa hakijajoukosta etsitään asetetut vaatimukset parhaiten täyttävä henkilö, joka valitaan tehtävään.

Kokemukseni mukaan hyvin harva seurakuntalainen pohtii suorassa vaalissa millään tavoin seurakunnan tulevaisuudennäkymiä tai näistä lähtökohdista nousevia vaatimuksia. Usein äänestyspäätös vaikuttaa perustuvan kirkkoherran keskeisimpiin tehtäviin nähden toisarvoisiin kysymyksiin, kuten tuttuuteen, sukupuoleen, laulutaitoon, ikään, kantavaan ääneen tai herätysliiketaustaan. Se ei kuitenkaan ole äänestäjien, vaan vaalijärjestelmän vika.

Kun äänestän eduskunta- tai kunnallisvaaleissa, en itsekään rakenna kotikunnalle tai isänmaalle strategiaa ja peilaa satoja ehdokkaita tätä visioita vasten. Keskeisiä asioita äänestyspäätöksessäni ovat usein tuttuus, erilaiset mielikuvat tai jopa ehdokkaan suhtautuminen yksittäisiin asiakysymyksiin. Kovin syvällistä pohdintaa yksittäiseltä äänestäjältä tuskin voi edellyttääkään. Sen sijaan monijäsenisen toimielimen jäsen on veloitettu analyyttiseen ajatteluun myös johtajarekrytoinneissa.

Myös maakuntalehdet myöntävät kansanvaaliin sisältyvän vaaran, että valituksi tulee pätevän sijasta mukava pappi. Tämän vuoksi maassamme ei suoralla vaalilla valita kaupunginjohtajia, maakuntajohtajia, johtavia lääkäreitä tai tehtaan johtajaa Röyhtään tai Veitsiluotoon.

Maakuntalehtien lopulta ainoa argumentti kirkkoherran valitsemiseksi suoralla vaalilla on sen seurakuntalaisia aktivoiva vaikutus. Lehtien mukaan vaali on tärkeä keskustelulinkki seurakunnan ja seurakuntalaisten välillä. Jos seurakunnalla ei ole muuta yhteyttä seurakuntalaisiinsa kuin harvakseltaan käytävä kirkkoherranvaali, jossa parhaimmillaankin äänestämässä käy reilu viidennes seurakuntalaisista, seurakunnalla menee heikosti.

Valitettava kokemukseni on, että kirkkoherranvaali ei aktivoi ihmisiä Kirkon Herran luokse, vaan kokonaan muiden asioiden äärelle. Vanha sanonta: Piru on varmasti kahdessa paikassa, markkinoilla ja papinvaalissa, pitää kokemukseni mukaan paikkansa.

Joku voi luulla, että kirjoitan tätä Keminmaan kirkkoherranvaalin tuloksesta katkeroituneena. Näin ei ole. Olen aiemmin sanonut, että tuo vaalituloks on vastaus monien rukouksiin. Keminmaan tulos ei olisi muuttunut toisenlaiseksi, jos vaali olisi käyty valtuustossa. Ajatteluni kirkkoherranvaalittavan uudistamisesta nousee yksinomaan siitä lähtökohdasta, että kussakin pitäjässä riittää yksi pitäjämuseo, seurakunnan ei tarvitse sitä olla.